

DOCUMENTATIE

Vlaamse overheid - Dep. Landbouw en Visserij -
Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling,

Varkenshouderij

Actueel

Dinsdag 7 juli te Rumbeke

POVLT - Ieperseweg 87 te 8800 Rumbeke

Dinsdag 14 juli te Bocholt

PVL - Kaulillerweg 3 te 3950 Bocholt

Telkens van 13:15 u tot 17u

Programma:

13u15: Ontvangst

13u30: Inleiding

door Suzy Van Gansbeke / Norbert Vettenburg,
Dep. Landbouw en Visserij - Afd. Duurzame Landbouwwontwikkeling

Inteelt in de fokkerij: gevolgen en beheersing

Steven Janssens – Livestock Genetics KULeuven

Hoe de prestaties van vleesvarkens verbeteren - praktijkvoorbeeld

Jürgen Depuydt – Vlaams Varkensstamboek

Erfelijkheid van competitie

Steven Janssens - Livestock Genetics KULeuven

Wassers & varkensstallen: haal er uit wat er in zit!

Annick Goossens - VLM - Afdeling Mestbank

Sterkte - zwakte van vleesexport

Paul Coenen – Belgian Meat Office VLAM Keulen

Sectorgids dierlijke productie: ook voor varkenshouders

Isabelle Vuylsteke – POVLT - Rumbeke

Vraagstelling en discussie

Bezoek aan de stallen van de selectiemesterij, resp. PVL

Einde omstreeks 17:00 uur

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT
LEUVEN

“Selectie ter vermindering van competitieve effecten bij varkens”

July 2009
Steven Janssens

Competitie bij varkens

- Varkens in groepen gaan onderling met elkaar in competitie
- De reden is controle krijgen over verschillende “bronnen”
  - voeder (speen, voederbak)
  - water (drinknippel)
  - ligplaats
  - partner
- In stabiele groepen ontstaat er een rangorde die de “controle” regelt want...
- competitie vertegenwoordigt een energetische kost en er zijn negatieve effecten (verwondingen, uitval, sterfte, ...)

« gehouden » vs. wild

Ruimte beperkt
No escape
Aanbod van voedsel
Aanbod partners

↔

vrije ruimte
vluchten kan
beperkt voeraanbod
partners lokken

←

Domesticatie

→

Competitie en selectie

- Competitie tussen varkens in het wild (natuurlijke omstandigheden) is aanwezig maar dieren kunnen elkaar vermijden
- Varkens in hokken ondergaan competitie => negatieve gevolgen worden zichtbaar
- Selectiesystemen om de productiviteit te verhogen blijken in de praktijk niet altijd tot betere resultaten te leiden (genetisch superieure dieren blijken hun potentieel niet te realiseren)

Competitie en selectie (2)

- Selectie-systemen zijn gebaseerd op de individuele prestaties van varkens die in groep worden gehuisvest.
- Individuen die het goed doen (eventueel op de kap van de hokgenoten) worden gebruikt voor de fokkerij
- Onrechtstreeks wordt er geselecteerd op dieren die goed presteren ten koste van hokgenoten => de totale productiviteit daalt.

Is competitie-aanleg erfelijk ?

- er zijn verschillen tussen rassen qua gedrag en agressie
- selectie-experimenten bij kwartels, leghennen blijken te werken
- *varkens fokken die minder competitiegedrag vertonen is waarschijnlijk mogelijk*
Poging van Newsham (USA) eind '90.
Lijnen opgeruimd bij overname

Selectie op meer agressie waarschijnlijk ook

Selectie tegen competitie

- **Directe selectie:**
ongewenst gedrag verminderen door keuze van fokdieren
(bv. bijtgedrag maar moeilijk, kostelijk, erfelijk?...)
- **Indirecte selectie**
  - 1) familieselectie (nesten samenhouden en als geheel beoordelen)
↔ kostprijs, trage vooruitgang, inteelt stijgt snel
  - 2) individuele selectie met aangepaste indexen

Project IWT050620

- Onderzoek naar aangepaste fokwaardeschatting
=> kennis van erfelijkheidsgraden noodzakelijk
- Proef in selectiemesterij
Scheldewindeke (25kg – 105kg, groei+mbic)
- 3 hokken met 6 tot 7 volle broers/zusters
- Extra menggroepen
- Computerprogramma voor berekenen van erfelijkheidsgraden ontwikkelen

---

Effect van mengen

- Er zijn geen verschillen qua groei, voederconversie en MBic tussen de hokken (388 met 2041 dieren) met volle broers en zusters en de menggroepen (66 met 367 dieren)
- Reden
effect van mengen is niet meer zichtbaar op einde groepen zijn klein?

---

erfelijkheidsgaden

	Groei (g/dag)	MBIc
Direct (effect van genen op eigen prestatie)	0.25	0.55
Competitie (effect van genen op prestatie van hokgenoten)	0.01	0.004
Genetisch verband (direct – competitief)	0.79	0.52

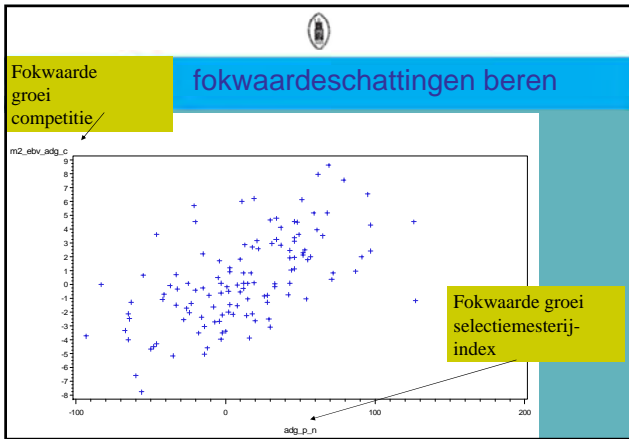

-
Moeten we rekening houden met competitie?
- geschatte effecten voor competitie zijn klein
  - Maar er is een multiplier effect
=> +4g/dag * 10 hokgenoten = +40g/ dag op hokniveau
  - Productiviteit zou globaal omhoog kunnen gaan

Besluiten uit dit onderzoek

- Mengen van nesten blijkt geen meetbaar effect te hebben
- Indirecte inschatting van aanleg voor competitie is mogelijk met behulp van individuele gegevens
- Erfelijkheidsgraad van competitie-gedrag is heel laag (1% tot 3%)
- Er is een gunstig verband tussen directe aanleg en de aanleg voor competitie

In ons onderzoek is dit verband heel sterk maar het ligt in de lijn van ander onderzoek

---

Vragen uit dit onderzoek

- Is het gunstig verband typisch aan de Pietrain die al jaren geselecteerd wordt door het aftesten van loten van volle broers en zusters?
= vorm van familieselectie
- Zijn er relaties van de competitie-aanleg met andere kenmerken (bv. gedragsparameters, reproductie)?
- Validatie in de praktijk ?

Met dank aan

Vlaams Varkensstamboek,
Aveve
&
IWT -Vlaanderen

VVS vzw
VLAAMS VARKENSSTAMBOEK

Vereniging erkend door het Ministerie van Landbouw

Van Thorenburghlaan 20
9860 SCHELDEWINDEKE
tel : 09/362.12.85
fax : 09/362.13.05
e-mail : info@varkensstamboek.be
www.varkensstamboek.be

ir. Jürgen Depuydt
Studienamiddagen Varkenshouderij PC Varkens 07-14/07/2009

1

‘Hoe de prestaties van vleesvarkens verbeteren?’

Praktijkvoorbeeld selectiemesterij Rumbeke

2

Resultaten seizoen R2008.6

varkens geslacht in maart-april 2009

N	AANK.GEW	BPGEW	GESL.GEW	LEV.GEW	VLEES%	TYPE	SD	MBIC
320	25,0	25,9	90,5	110,4	62,6	1,74	13,1	3,27

VOEDER	MESTDUUR	J.GROEI	DMG	VC	Nutr. VC
199,4	111,6	388	763	2,373	2,158

LEV.GEW = Koud Karkas Gewicht X 1,22 (dwz. slachtrend. veronderstellen we 82%)

VOEDER: voederverbruik per afgeleverd varken (inclusief voederverbruik uitval)

DMG = (LEV.GEW – BPGEW)/MESTDUUR

VC= VOEDER/(LEV.GEW-BPGEW)

J.GROEI=AANK.GEW/leeftijd

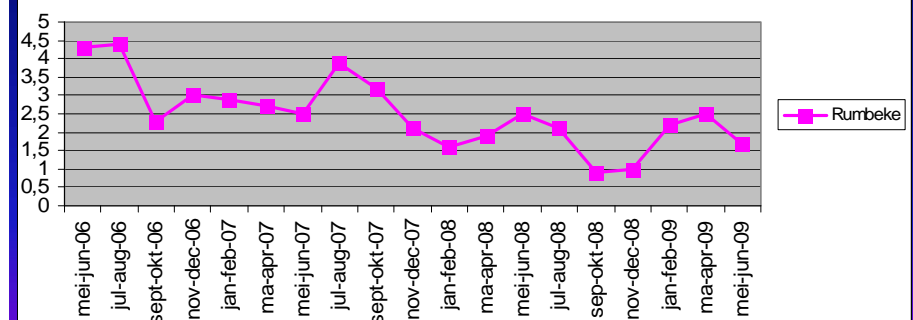
Nutr. VC_(20kg-100kg)=VC -(((BPGEW-20)x0.01+(LEV.GEW-100))x0.015)

3

Uitval

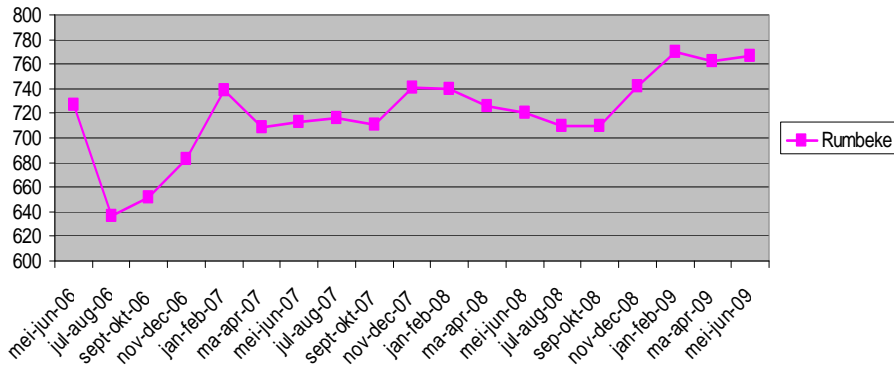
Uitval% per seizoen

4

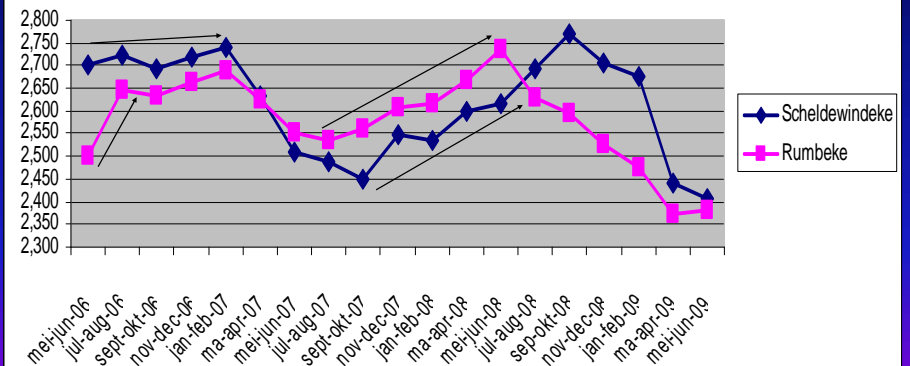
DAGELIJKSE GROEI

DMG per seizoen

VOEDERCONVERSIE

VC per seizoen

Van voederformule naar nutriëntenrestricties

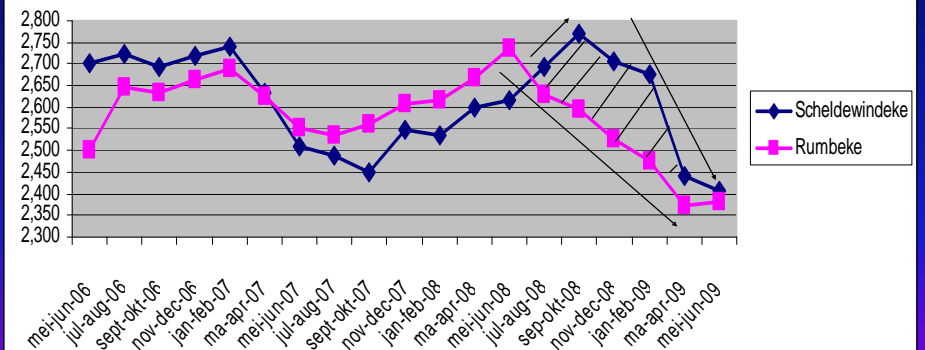
F1 (1 ^{ste} fase VVS)		
R.E=	18,0%	
Ruw vet=	6,00%	
Ruwe celstof=	4,00%	
Ruwe as=	4,50%	
totaal P=	0,47%	
Lysine=	1,19%	
vitA=	6000I.E./kg	
vitD3=	1200I.E./kg	
vitE=	100mg/kg	
koper(II)sulfaat.pentahydraat=	160mg/kg	
3-Fytase=	500FTU/kg	
dv lys	1,04	100
dv meth	0	0
dv m+c	0,624	60
dv trypt	0,218	21
dv threo	0,707	68
Nev	2354kCal	

F2 (2 ^{de} fase VVS)		
R.E=	16,0%	
Ruw vet=	6,00%	
Ruwe celstof=	4,00%	
Ruwe as=	4,20%	
totaal P=	0,47%	
Lysine=	0,92%	
vitA=	6000I.E./kg	
vitD3=	1200I.E./kg	
vitE=	100mg/kg	
koper(II)sulfaat.pentahydraat=	15mg/kg	
3-Fytase=	250FTU/kg	
dv lys	0,78	100
dv meth	0	0
dv m+c	0,47	60
dv trypt	0,16	21
dv threo	0,53	68
Nev	2354kCal	

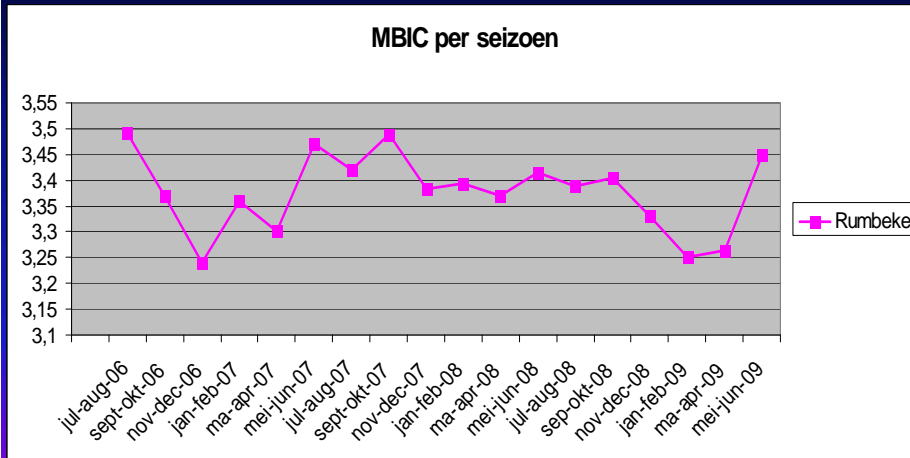
VOEDERCONVERSIE

VC per seizoen

Meat Building Index

9

BESLUIT

- Meten is weten...maar
- Een grafiek met de evolutie van de kengetallen brengt problemen in kaart en zorgt voor een streefdoel en initiatief
- Deel deze informatie met uw adviseurs, het houdt hen scherp en betrokken
- 'Open Source': www.varkensstamboek.be
- Stalbezoek: wij staan open voor suggesties

10

'Op naar VC 2.0?!'

'Likeur v/d Bosrand' X 'CL'

VC 2.053

Fok. Huyghe Maenhout

Eig. P&B Clincke

'Libero' X 'BN'

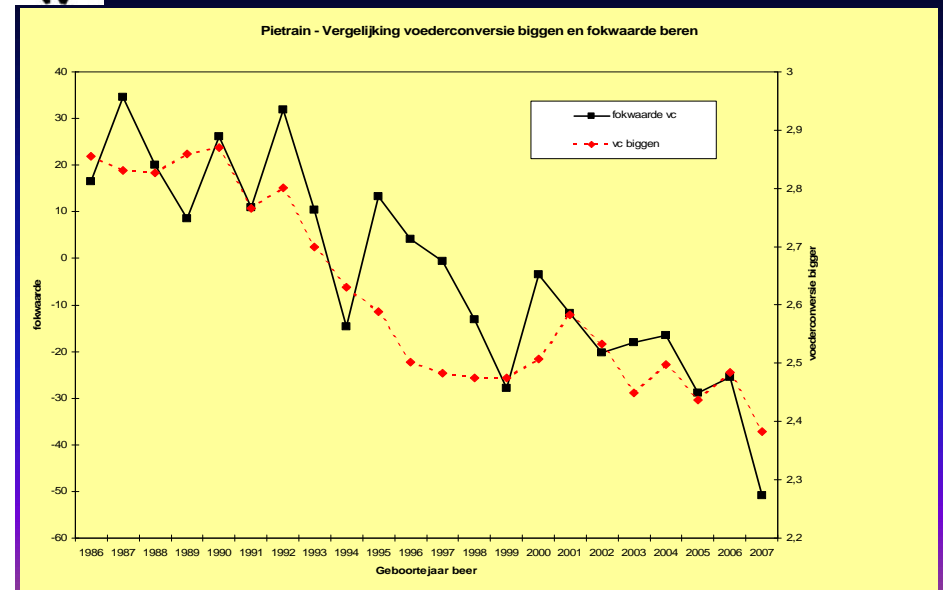
VC 2.095

Fok/eig: L. Vermeiren

11

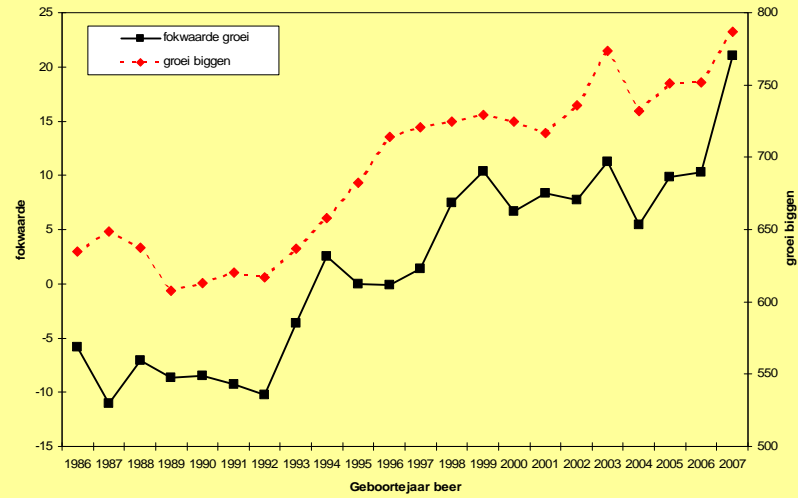
GENETISCHE TREND VC

GENETISCHE TREND GROEI

Pietrain - Vergelijking dagelijkse groei biggen en fokwaarde beren

Inteelt in de fokkerij: gevolgen en beheersing

Steven Janssens
juli 2009

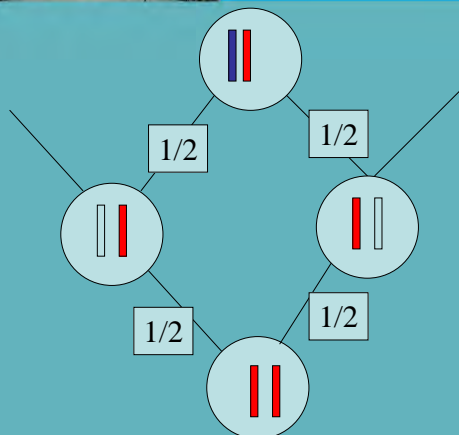

Wanneer is er inteelt

- Een dier is ingeteeld als de ouders met elkaar verwant zijn
- Ook bij kruisen kan inteelt optreden !!
- Het koppelen van ingeteelde ouders die onderling niet verwant zijn resulteert in inteelt=0 bij de nakomelingen

Onderliggend mechanisme..

- Genetisch materiaal komt voor in dubbel
- 1 van beide genen wordt doorgegeven
- Inteelt is kans op identiek gen bij nakomeling, *afkomstig van de gemeenschappelijke voorouder*

$\left. \begin{array}{l} \text{Kans op identiek rood} = 1/2 * 1/2 * 1/2 * 1/2 = 0.0625 \\ \text{Kans op identiek blauw} = 1/2 * 1/2 * 1/2 * 1/2 = 0.0625 \end{array} \right\} F=0.125$

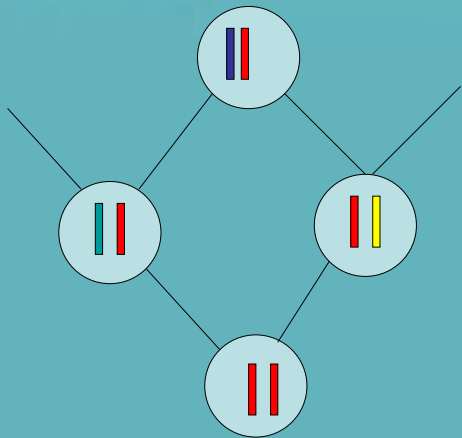

Resultaat van inteelt

- Ingeteeld dier bezit dus meer identieke kopieën van genen
=> meer fokzuiver
(*nakomelingen zullen uniformer zijn*)
- Hoge fokzuiverheid wordt nagestreefd in de fokkerij voor bepaalde kenmerken (raskenmerken)
- Fokzuiverheid treedt ook op voor ongewenste eigenschappen
+ soms niet zichtbaar en lethaal

Recessieve genen

- Rood =(recessief) gen dat niet meer functioneert
- Fokzuiver dier=> normale werking
- Fokzuiver dier heeft geen functioneel gen meer => afwijking / sterfte ...

Graad van inteelt

- Is de kans dat erfelijk materiaal identiek is bij een dier door afstamming
- Bv.
0,01 of 1% inteelt
0,05 of 5% inteelt
...

Nauwe inteelt

Ouders	Verwantschap ouders	Inteeltgraad nakomeling
Vader-dochter	0.50	0.250
Grootvader-kleindochter	0.25	0.125
Broer-Zus	0.50	0.250
Halfbroer-halfzus	0.25	0.125

Nauwe inteelt

- Snelle fixatie van erfelijk materiaal
- Is risico-vol (meer kans op sterfte, verminderde vitaliteit, vruchtbaarheidsproblemen...)
- Wel succesvol toegepast voor laboratoriumdieren (muizen, ratten)
- USA (1920) experimentele inteeltlijnen voor varkens (via broer*zus)

Inteelt op rasniveau

- Vooral de evolutie in de tijd is belangrijk (inteelt-**toename** ipv. inteeltgraad)
- Inteelt-toename is omgekeerd evenredig met de **effectieve** grootte van het ras
=> rekening houden met fokstelsel
- Effectieve grootte wordt vooral bepaald door :
het aantal beren
de (on)gelijke bijdrage van beren

(vervolg)

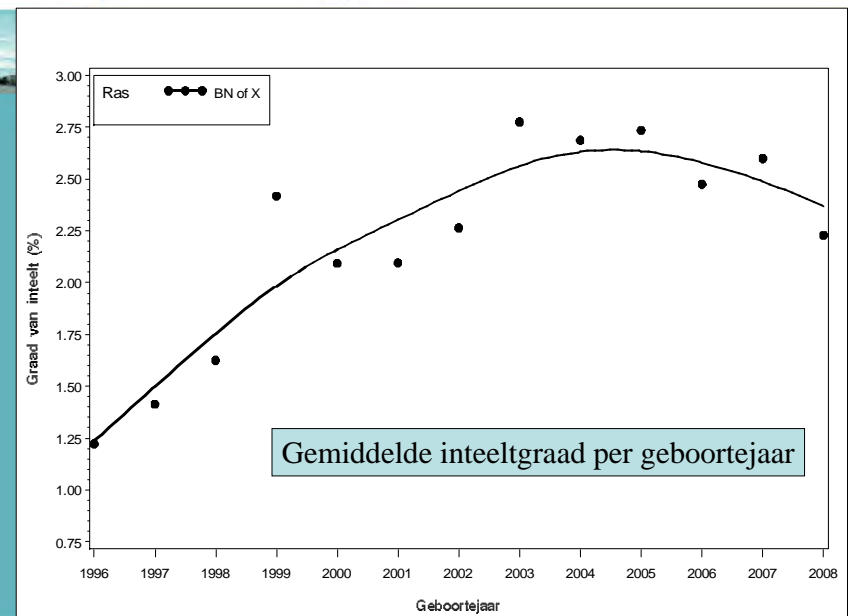
- Inteelt berekenen op basis van afstammingsinformatie
- Computerprogramma's
- Berekening wordt beïnvloed door de diepte van de pedigree op computer
- *Of*
Inteelt afleiden uit genetische analyse DNA-staal (omslachtig en (nog) te duur)

Monitoring zeugenlijnen VVS

- Krimpende stapel van Belgisch Landras
- 2003, vraag van fokkers voor controle inteelt
- 2004, invoering **matrices** per bedrijf
- Large White, Engels, Duits, Fins, Frans en Belgisch Landras

Inteelt bij nakomelingen <5%

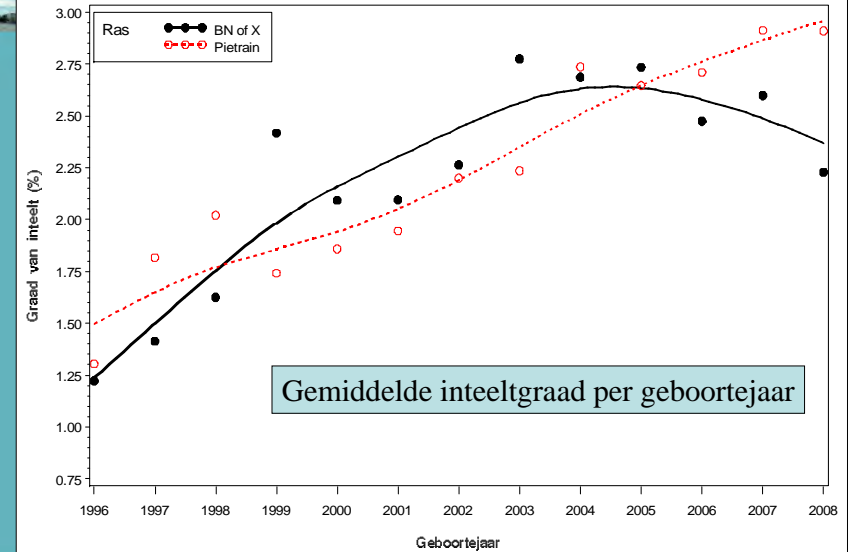

Pietrain

- Absolute populatie niet klein maar dalend
- Sterke selectiedruk

=> Effectieve populatiegrootte is kleiner dan verwacht

($N_e=90$)

Conclusies

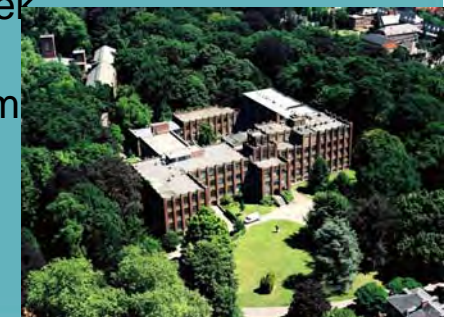
- Beperk individuele inteelt tot enkele %
behoud van vitaliteit en reproductie vermijden erfelijke gebreken
- Stamboekfokkers: matrices zijn goed instrument (cfr. BN-populatie)
- Bij eigen zeugenaanfok (bv. rotatie)
=> vraag afstamming beren op
- Op stamboekniveau:
voldoende beren per ras met gelijke bijdrage

<http://www.huisdierengenetica.be>

Dank aan

Vlaams Varkensstamboek
&
Vlaams Fokkerij Centrum

Studiedagen VARKENSHOUDERIJ
actueel
Rumbeke 7/7/09 - Bocholt 14/7/09

Sterkte – Zwakte Vleesexport Duitsland

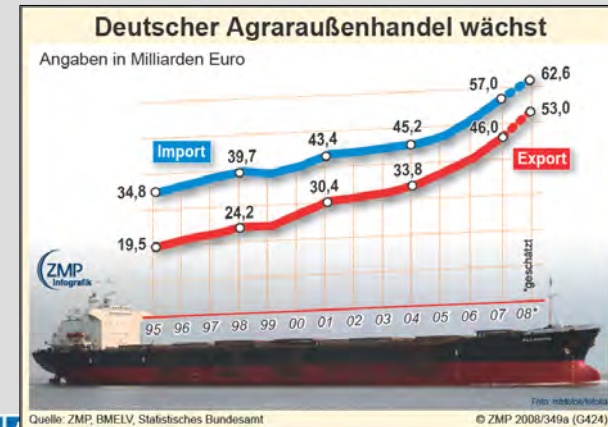
Paul Coenen
Belgian Meat Office VLAM, Keulen

Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing vzw

Duitsland belangrijkste voedingimporteur

82,2 Mio. Inwoners
188 Mrd. € verbruik voeding
155 Mrd. € verkocht in de handel

Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing vzw

Agro-Voedingsexport met Duitsland: Cash Cow voor onze handelsbalans

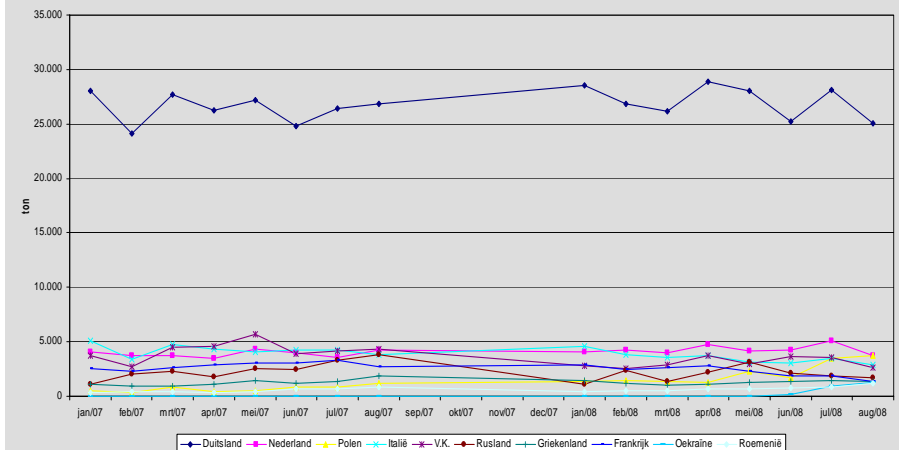
	EXPORT (Mrd. EUR)		IMPORT (Mrd. EUR)		SALDO (Mrd. EUR)
	2008	2007	2008	2007	2008
1) Be-Wereld Alle goed.	252,30		262,63		-10,33
2) Be-Duitsl. Alle goed.		38,9		37,8	+ 1,1 (2007)
3) Be-Wereld Agro-voed.	28,86	26,26	27,11	24,25	+ 1,75
4) Be-Duitsl. Agro-voed.	4,70	4,3	2,94	2,62	+ 1,76
5) Varkensvl. D uitsland	0,610	0,542	0,029	0,033	0,581

Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing vzw

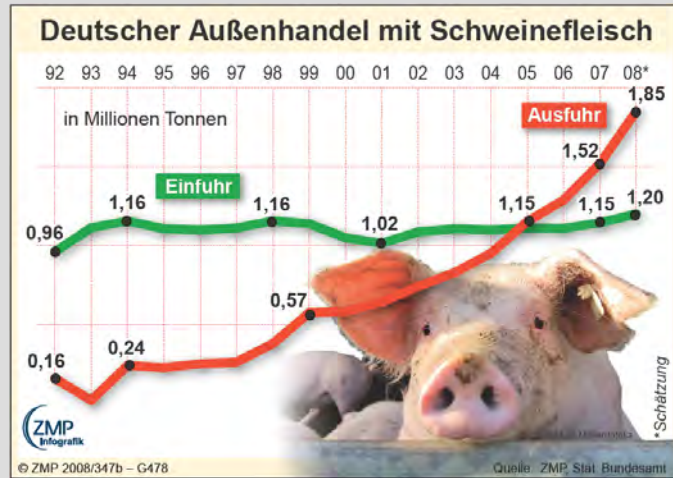
Duitsland belangrijkste klant 50,3% !

Belgische export van vers varkensvlees (jan07-aug08) - volume

Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing vzw

De draaischijf voor vlees in Europa

Duitse import varkensvlees en dieren

Vlees in 1.000 t – Varkens in 1.000 stuks
(Bron: ZMP Maandbericht 4/2009)

	Invoer 2007	Invoer 2008	Vershil
Wereld	923	930	+ 7
België	321	284	- 37
Denemarken			
- biggen	2.600	3.000	+ 400
- varkens	800	660	- 140
- vlees	277	288	+ 11
Nederland			
- biggen	1.650	1.650	+ 0
- varkens	3.031	3.513	+ 500
- vlees	158	166	+ 8
Italië			
Polen	25	9	- 16
E.U.	919	922	+ 3
Rusland			
andere 3e landen	4	8	+ 4

Duitse import van varkensvlees en dieren 2008

- Uit Denemarken werden iets minder slachtvarkens (- 140.000 stuks) geïmporteerd naar Duitsland; maar 3.000.000 biggen, een plus van 400.000 stuks;
- uit Nederland werden hetzelfde aantal biggen 1.650.000 stuks ingevoerd; maar vooral meer slachtvarkens: 3.200.000 stuks (+ 500.000 stuks).
- de totale vleesimport steeg nogmaals (+ 7.000 t)
- België wordt met 284.000 ton voor het eerst geklopt door de Denen, en verloor 37.000 ton
- Belgische cijfers geven een verdere groei aan
- de Denen verbeterden hun leveringen met 11.000 ton
- Nederland levert met 166.000 ton weer 8.000 ton meer, en wordt terug netto-leverancier (import 137.000 ton).
- De laatste maanden steeg de vleesinvoer en niet de levende import

Duitse export varkensvlees 2008

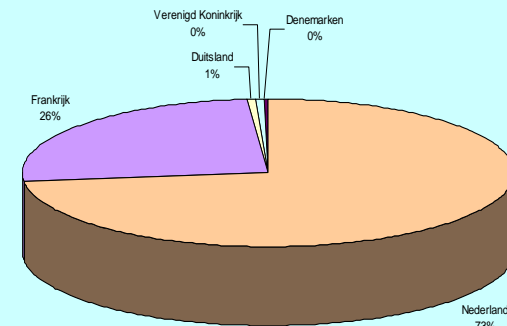
(Bron: ZMP Maandbericht 4/2009)

	Uitvoer 2007	Uitvoer 2008	Vershil
Wereld	1.054	1.281	+227
België	14	12	-2
Nederland	136	137	+1
Italië	291	264	- 27
Polen			
E.U.	974	1.118	+ 144
Rusland	41	69	+ 28
Andere 3 ^e landen	40	94,5	+ 54,5

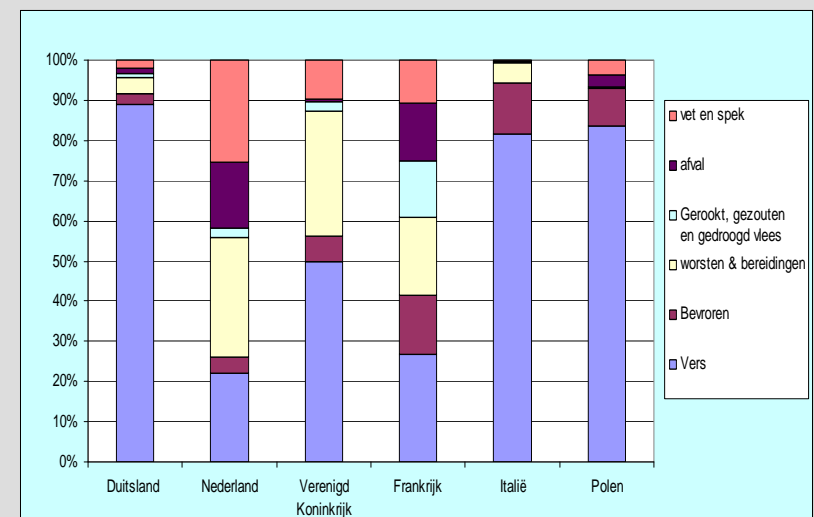
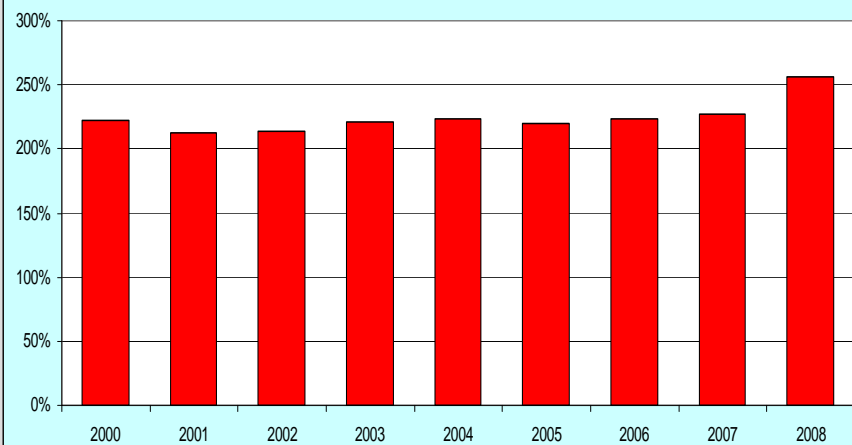
Duitse export van varkensvlees

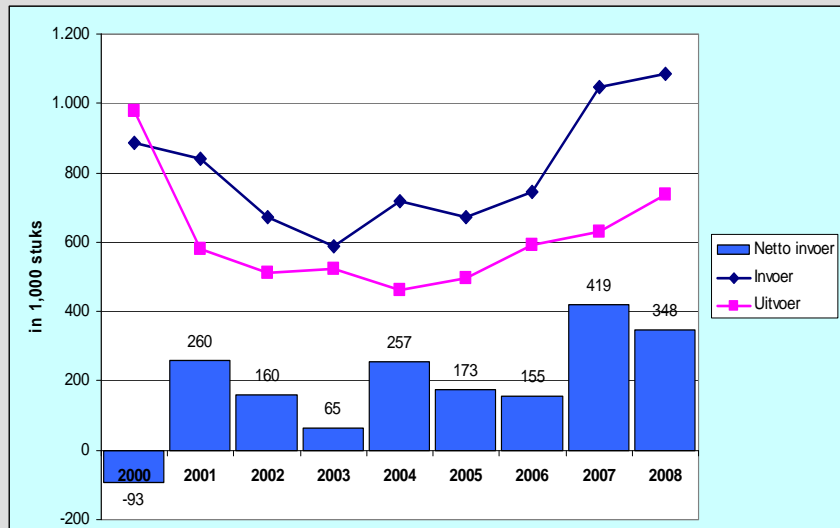
- Een totale meerexport van 227.000 ton naar 1.281.000 ton
- de export naar Italië valt verder terug naar 264.000 t (-26.000 ton);
- de export naar Nederland blijft constant;
- 87 % (of 1.027.000 t) wordt naar EU-landen geëxporteerd (+133.000 ton), maar in november daalde die export met 31.000 ton;
- de export naar Rusland en andere derde landen (GOS) steeg sterk
- is er een kentering op komst? Op het eerst zicht blijft de trend aanhouden

Import levende varkens 2008; 1,051 miljoen stuks

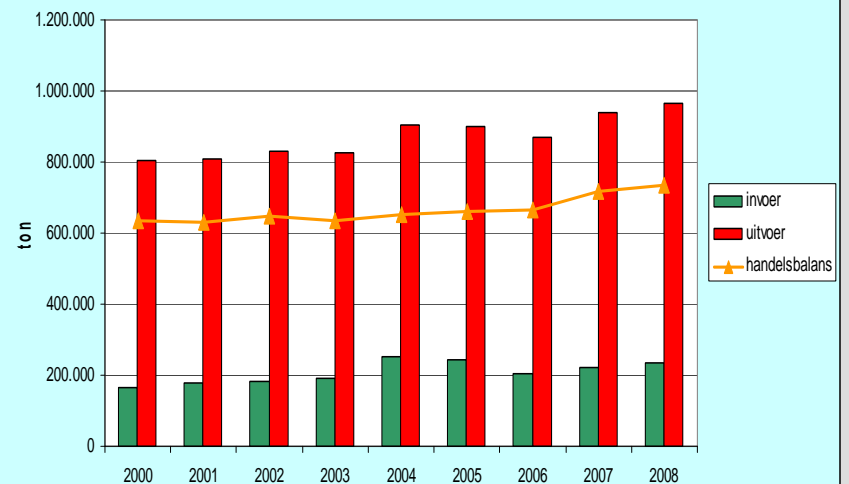

Zelfvoorzieningsgraad varkensvlees

handelsbalans België in gewicht, 2000-2008 (excl. levende dieren)

Duitse slachtsector

Betriebsgröße D B	Schweineschlachtungen	Deutschland – Belgien/ Stück/2007
1	Tönnies	10.000.000
2	VION Gruppe Deutschland (NFZ,M,SFL Premium Fleisch)	9.376.000
3	Westfleisch (inkl. Barfuß)	5.374.000
4	D & S	2.800.000
1	(Covavee Gruppe)	1.246.000
5	Vogler Fleisch	1.200.000
6	Tummel	1.200.000
7	Gausepohl	1.045.000
2	(Westvlees)	1.042.000
8	Böseler	1.000.000
9	FVG	900.000
3	(De Brauwer)	968.502
4	(Goossens)	918.115
5	(Noordvlees)	768.662
6	(Goemaere)	695.196
10	Vosding	600.000
11	Steinemann	600.000
12	Schmitz	600.000
7	(De Coster)	662.260
8	(Van Hoornweder)	551.430
9	(Detry)	550.533
13	Färber	560.000
10	(Van Landschoot)	478.500
14	Ulmer Fleisch	500.000
15-19	5 Deutsche Betriebe	400 – 200.000
11	(Slachthuis Heist o/d Berg)	394.000
12	(De Reese)	306.000
13	(Herdico)	278.000
14	(Pore Meat)	275.000
15	(Rima)	239.000
16	(Abatan)	206.000

Quelle:
Zahlen D: AFZ (9/07)
+ Firmenangaben
Zahlen B: Belgische
Lebensmittelagentur
FSN +
Firmenangaben

Consolidatie vleessector (1)

I. VION

Vion-Moksel (1986 Mio. €, + 8 %)	- Buchloe - Crailsheim - Fleischzentrale Süd-West	- Eyckeler & Malt, Hilden - Vion Hilden - Vion Convenience - Tatiara Meat Company - Vion Import/Export - Vion SBL Landshut - Vion-EGN Vilshofen - Vion Lausitz - Vion FKM Furth im Wald - Nocker
VION Food Hamburg (1.558 Mio. €, - 14 %)		- Weimarer Wurstwaren, Nohra - Heiter
Süd-Fleisch - München (1.110 Mio. €)	- Altenburg (Süd-Ost-Fleisch)	- Lutz, Landsberg am Lech - Atlas - Bayern Lamm
Premium-Fleisch, Zeven		Eyckeler & Malt

II. WESTFLEISCH

WVL, Münster Barfuß, Oer-Erkenschwick		- Westfalenland Fleischwaren, Münster - Westfood - Bruns e.a. (Westfleisch Poultry)

Consolidatie vleessector (2)

III. TÖNNIES

Tönnies - Rthards-Wiedenbrück
- Weifenfels
Westfalenkronen, Herzbrock-Clarholz
Weidemark
Broyer, Denemarken

IV. GAUSEPOHL

Gausepohl, Dissen
Die Thüringer
Ost-West Fleischunion

V. HERISTO AG (Gebr. Risken = Stockmeyer), Bad Rothenfelde (1.340 Mio. €, +9%)

- Stockmeyer, Sassenberg
- Riedl
- Balcerzak (Würst)
- Appel
- Bus
- Crustmea
- Fungers
- Peter Paulsen, Hamburg
- Saturn
- Steakmeister
- Hürther Fleischimport

VI. ZUR MÖHLEN-GRUPPE

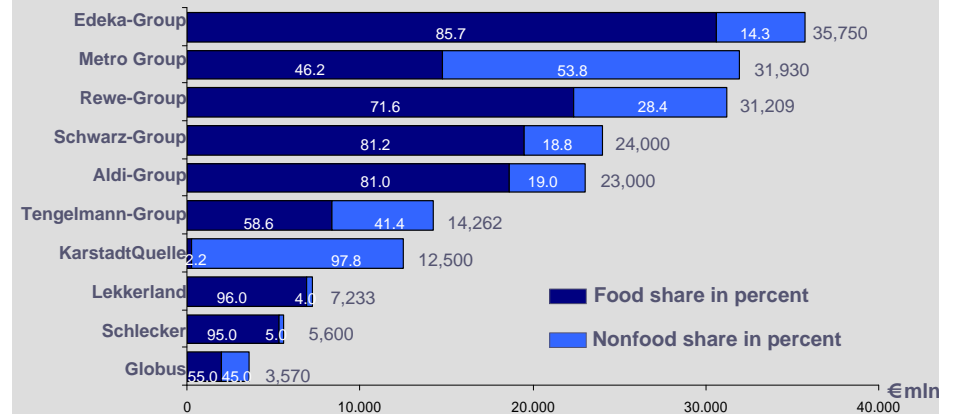
- Bökländer Elmrose
- Konecke
- Redlefsen
- Schulte
- Wöthage u. Naumburger
- Anhalter

erijmarketing vzw

Top Retailer

Top 10-Retailer in Germany 2006 – Gross Sales in €mln.

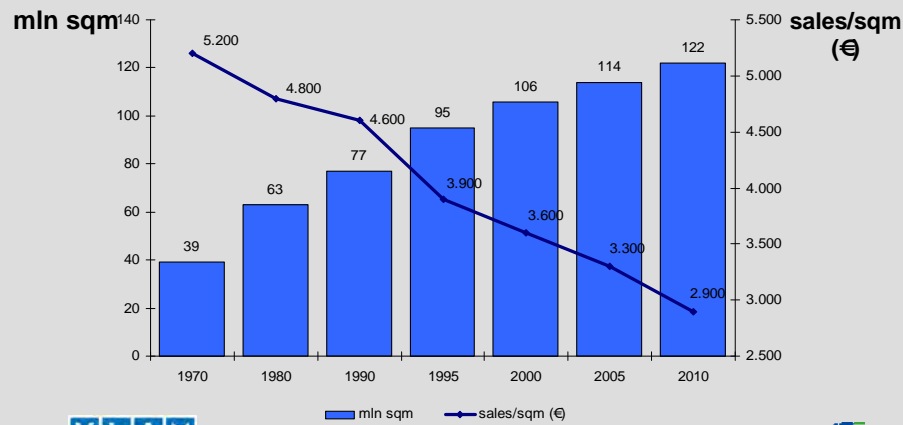

Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing vzw

Source: Lebensmittel Zeitung, TradeDimensions

Te veel schap lengte

Sales area and its productivity in the German retail sector

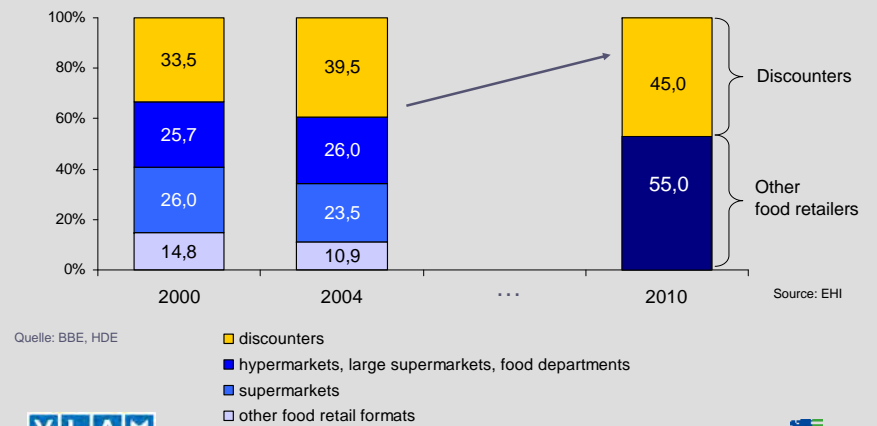

Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing vzw

Source: HDE; Estimate: KPMG

De "Aldisering"

Development of sales shares by formats in food retailing 2000 – 2010

Quelle: BBE, HDE

- discounters
- hypermarkets, large supermarkets, food departments
- supermarkets
- other food retail formats

Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing vzw

Source: EHI

Bedreigingen - Kansen

Duitsland lage loonland:

- geen minimumlonen (uitz. bouw)
- geen bindende CAO's
- werkrachten NMS + GOS: 2/3j "Werkverträge" "Kolonnas"
- verdragen (seizoen)arbeid: ganse landbouw + verwerking
9 maand/j met NMS+KR aan 4€ uurloon
+ 2% arbeidsongevallenkost Duitse AOKas

Duitsland: draaischijf vlees/voedingshandel
"Marktplatz" "the place to be"

Bedreigingen - Kansen

Speciale Markteisen

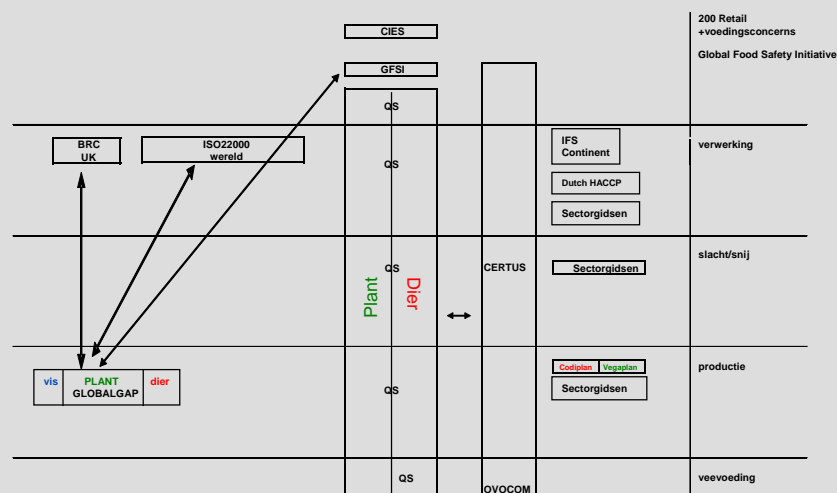
- gecentraliseerde distributie, 50% discount
- lange keten in vleessector, directe weg G&F
- speciale opvatting kwaliteit en QA-S (labels)
- vb: G&F: 30/70% MRL; vlees: QS conform

Duitse distributie bezet NMS: "Hinterland"

- we kunnen volgen in het zog van de troepen

Q.A. Systemen – Labels Voeding

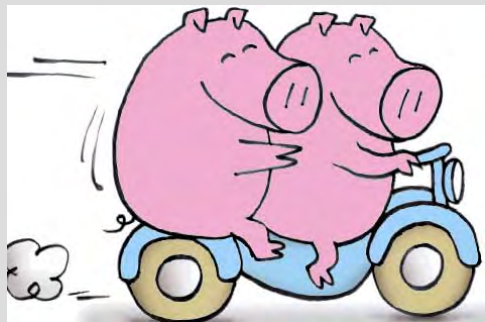
VLAM Programma Duitsland

- G&F: 610.000€ int beurs FL: 260.000€
vakpers : 50.000€
D-M's : 30.000€
PR, Techn k: 12.000€
distrib/POS: 270.000€
- Vlees: 440.000€ int beurs: 200.000€
vakpers adv: 150.000€
events, RT: 90.000€
- Siert: 100.000€ vakbeurs IPM: 70.000€
vakpers/DM: 30.000€

Dank voor uw aandacht!

V L A M

Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing vzw

Sectorgids dierlijke productie: ook voor de VARKENSHOUDERIJ

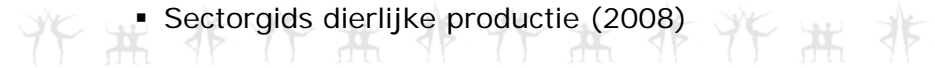
Isabelle Vuylsteke
POVLT – PIVAL vzw

Sectordag varkens Beitem en Bocholt – juli 2009

Dit project wordt medegefinancierd door de Europese Unie en de Afdeling Duurzame Landbouwonwikkeling van het departement Landbouw en Visserij

- Lastenboek (Certus, Meritus, Belplume,...)
  - Kwalitatieve meerwaarde
  - Verkoopselement
- Dioxinecrisis
  - KB 14/11/2003: autocontrole, meldingsplicht en traceerbaarheid
  - Voedselveiligheid
- Huidige evolutie
  - Opstart FAVV
  - 2005: verplichte autocontrole
  - Sectorgids dierlijke productie (2008)

- Sectorgids dierlijke productie (150 pp.) via:
<http://www.codiplan.be>
- De checklijsten horend bij de sectorgids dierlijke productie zijn terug te vinden via:
<http://www.afsca.be/autocontrole-nl/sectorspecifieketools/ppdierlijke/>

**DEZE CHECKLIJSTEN = BASIS VOOR HET
IN ORDE BRENGEN VAN DE
AUTOCONTROLE OP UW BEDRIJF**

- "Vertaling"
    - Volgen van hygiënevoorschriften + bijhouden registers
- ↓
- Voorkomen problemen + als probleem, snelle tracering
- ↓
- Basis autocontrole = sectorgids

Voor- en nadelen

■ CERTIFICATIE

Minder controle door FAVV

Geen bijkomende heffing
"Extra papierwerk"
Kost OCI of FAVV

3 jaar geldig

■ GEEN CERTIFICATIE

Meer controle +
randvoorwaarden

Bijkomende heffing
Afnemers vragen
IKKB-certificaat,
waarborg

5

Verloop audit

- Voorbereiding
  - Zelfevaluatie wettelijke voorschriften
  - Voldoen op elk ogenblik!!!
- Aanvraag
  - Bij OCI of FAVV
- Audit
  - Nazien administratieve gegevens
  - Visuele evaluatie criteria
  - Metingen + analyses
- Certificering

Algemeen

■ Aandachtspunten

- Bedrijfsregistratie
- Identificatie & registratie van de dieren
- Dierenvoeder en drinkwater
- Dierengezondheid
- Uitrusting en hygiëne
- Vervoer
- Traceerbaarheid
- Melding

Meer info

- POVLT – PIVAL vzw

Isabelle Vuylsteke
Ieperseweg 87
8800 Rumbeke Beitem
051/27 33 86

Isabelle.vuylsteke@west-vlaanderen.be